

Biuletyny specjalne z okazji 20. rocznicy podpisania polsko-niemieckiego traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy

Prof. dr hab. Bogdan Koszel

17 czerwca 1991 r. po wielu miesiącach trudnych negocjacji i kilkunastu rundach spotkań zespołów ekspertów, kanclerz Helmut Kohl i premier RP Jan Krzysztof Bielecki złożyli w Bonn podpisy pod tzw. wielkim traktatem polsko-niemieckim. Traktat o „dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy” uregulował wiele spornych kwestii w relacjach bilateralnych i do dnia dzisiejszego wytycza zasady współżycia polsko-niemieckiego. Dobrze wspierał budowę podstaw polsko-niemieckiej „wspólnoty interesów i wartości”. Do jego największych osiągnięć z pewnością należało moralne zobowiązanie się obu stron do „zamknięcia bolesnych rozdziałów przeszłości” i nawiązywanie do „dobrych tradycji i przyjaznego współżycia w wielowiekowej historii Polski Niemiec”. Polska i Niemcy obiecały wspólne działania na rzecz utrwalania pokoju w Europie i bliską współpracę na arenie międzynarodowej. Temu celowi służy organizowane minimum raz w roku spotkania przywódców obu państw oraz ministrów spraw zagranicznych. Olbrzymie znaczenie dla Polski miało zobowiązanie się RFN do wspierania polskich zabiegów o członkostwo we Wspólnotach Europejskich/Unii Europejskiej. Uregulowano status mniejszości niemieckiej w Polsce i Polaków żyjących w Republice Federalnej. Zapowiedziano utworzenie Polsko-Niemieckiej Wymiany Młodzieży, aby wychowywać młode pokolenie Polaków i Niemców w duchu tolerancji i pojednania. W traktacie znalazły się zapisy o ochronie dziedzictwa kulturowego oraz szczegółowe postanowienia dotyczące współpracy przygranicznej. Dużą wagę przywiązywano do współpracy w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego, polityki edukacyjnej i popularyzacji języka sąsiadów po obu stronach Odry.

INSTYTUT ZACHODNI
im. Zygmunta
Wojciechowskiego
Instytut Naukowo-Badawczy,
Poznań

Redakcja:
Joanna Dobrowolska-Polak
(redaktor naczelna),
Marta Götz,
Piotr Cichocki

INSTYTUT ZACHODNI
im. Zygmunta
Wojciechowskiego
Instytut Naukowo-Badawczy,
Poznań

ul. Mostowa 27 A,
61-854 Poznań,
tel. 061/852 76 91,
fax 061/852 49 05,
e-mail: izpozpl@iz.poznan.pl,
www.iz.poznan.pl

Olbrzymie znaczenie dla Polski znajdującej się w trudnej sytuacji finansowej miały części traktatu, które zapowiadały niemiecką pomoc dla transformacji gospodarczej i społecznej. Zapowiedziano niemieckie działania na rzecz redukcji polskiego zadłużenia i ustanowienia „normalnych stosunków finansowych i kredytowych”.

Na prośbę strony niemieckiej Polska zobowiązała się do pielęgnowania grobów niemieckich żołnierzy poległych w obu wojnach światowych i kooperacji w tym zakresie pomiędzy odpowiednimi służbami państwowymi i organizacjami społecznymi. Współpracę w zwalczaniu przestępczości gospodarczej i narkotykowej, przestępczości zorganizowanej oraz terroryzmu miały podjąć resorty spraw wewnętrznych.

Traktat polsko-niemiecki z 17 czerwca 1991 r. niewątpliwie spełnił swoje zadanie i zapoczątkował proces zbliżenia i polsko-niemieckiego pojednania. Utorował także drogę do następnych porozumień, m.in. umowy o współpracy wojskowej pomiędzy siłami zbrojnymi obu krajów (1993), czy układu kulturalnego (1997). Nie wszystkie postanowienia układu udało się wypełnić konkretną treścią. Bieg wydarzeń i szybko zmieniająca się rzeczywistość zmuszały do bieżącej korekty i weryfikacji podjętych wcześniej zobowiązań. Jednakże, pomimo wielu zawirowań na polskiej i niemieckiej scenie politycznej, traktat w najważniejszych punktach i zapisach zdał egzamin, czego świadectwem jest pozytywnie odbierane w obu krajach „dobre sąsiedztwo” i pomyślnie układająca się współpraca obu państw w Unii Europejskiej i NATO.

Biuletyny specjalne:

Nr 1 - Rola Niemiec w procesie integracji Polski ze WE/UE

Nr 2 - Rozwój czy stagnacja? Współpraca kulturalna Polski i Niemiec po podpisaniu traktatu

Nr 3 - Zagadnienie pamięci zbiorowej w świetle polsko niemieckiego traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 1991 r.

Nr 4 – Problematyka mniejszości

Nr 5 – Współpraca regionalna

